

Sådan sikrer vi
et stærkt, nært
og fremtidssikret
beredskab

KL

Det danske beredskab står over for store udfordringer

Når bymidten i Vejle er oversvømmet, når Børsen brænder, eller når hackere vil lægge strømforsyningen ned, er det de kommunale beredskaber, der står i frontlinjen og hjælper danskerne.

De redder liv, skaber tryghed, sikrer værdier for milliarder og er garant for samfundssikkerheden. Og de gør det godt.

Men vi må også erkende, at de kommunale beredskaber er under pres. Det danske beredskab er det billigste i Europa målt på andel af BNP, og samtidig står vi over for nye og kolossalt store udfordringer, der i et hidtil uset omfang stiller stigende krav til beredskabernes mandskab og materiel.

Det gælder særligt på tre fronter:

1. Ekstremt vejr og oversvømmelser

Klimaforandringerne betyder, at ekstremt vejr i stigende grad bliver hverdag, og at 100 års-hændelser sker med få års mellemrum.

Regn, vind og tørke rammer oftere og oftere vores land, og konsekvenserne er enorme. I Danmark har vi for nylig set, hvordan store oversvømmelser i både Vejle og Esbjerg har ødelagt huse og infrastruktur for mange millioner.

Når det ekstreme vejr rammer, står det kommunale beredskab i frontlinjen. Men i takt med, at hændelserne bliver voldsommere og hyppigere, stiller det også større krav til indsatsen, mandskab og materiel. Menneskeliv og værdier for milliarder er på spil.

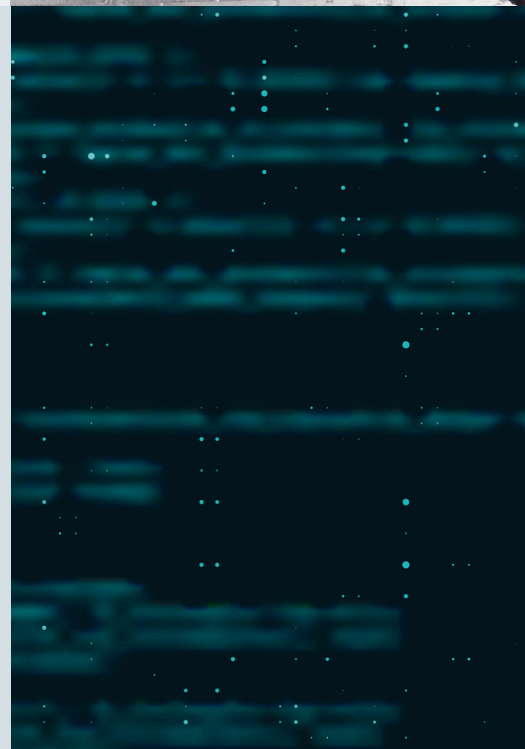

2. Cyberangreb

Forsvaret af Danmark er under pres. Den største aktuelle sikkerhedstrussel mod Danmark kommer ikke fra krudt og kugler, men fra cyberangreb. Udenlandske hackere forsøger i stigende grad at forhindre kommunerne i at gennemføre pleje af borgere i eget hjem, sikre at fortrolige oplysninger forbliver fortrolige hos kommunen og at lægge Danmarks digitale infrastruktur, elnettet, vandforsyningen og telelinjer ned.

Konsekvenserne af et hackerangreb, som det ikke lykkes at stoppe, kan være store og i yderste tilfælde koste liv. Bliver IT-systemerne låst, eller bliver strømmen afbrudt, rammer det danskernes hverdag. Kan borgere med brug for hjemmepleje få medicin? Kan der udbetales ydelser? Eller er det andet, der bliver påvirket?

Der er i stigende grad brug for et beredskab, der både kan forsvare os bedst muligt mod cyberangreb, og er i stand til at tage hånd om situationen og borgernes sikkerhed, hvis hackerne alligevel lykkes med at kappe strømmen eller lægge de digitale systemer ned.

3. Den grønne omstilling

Den grønne omstilling er i fuld gang over hele landet. Kommunerne går selv forrest i arbejdet. Både når det gælder grønne energikilder, grøn transport og bæredygtigt byggeri.

Den grønne omstilling er utrolig vigtig. Men den stiller også nye og større krav til det beredskab, der skal stå klar, når ulykken rammer.

For når et biogasanlæg eller et batteri i en elbil går i brand, er slukningen ikke bare lige til, men kræver den rette viden, metoder og materiel. Og i takt med, at flere bygninger laves med bæredygtige, men også tit mere brandfarlige materialer som fx træ, er der også brug for et større fokus fra beredskaberne på, hvor man sikrer brandsikkerheden. Det kræver ny viden, uddannelse og materiel.

Danmarks beredskab i dag

Redningsberedskabet i Danmark er todelt og består af det kommunale **redningsberedskaber** og Beredskabsstyrelsen. Todelingen dækker dog over, at langt hovedparten af det beredskab, danskerne møder hver dag, kommer fra kommunerne.

For det er de kommunale beredskaber, der i 98 % af tilfældene rykker ud, når der er brug for hjælp. Det fremgår af tabellen her:

Fakta om de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen, 2023

	Kommunale redningsberedskaber	Beredskabsstyrelsen
Indsatser	39.921	684
Mandtimeforbrug	219.227	55.732
Fastansatte	1.526	406
Deltidsansatte	4.071	0
Frivilligt brandvænsforbund	1.105	0

Kilde: Beredskabsstyrelsen (2023)

Sammenligner man beredskabet i Danmark med resten af Europa, ligger vi i bund, når det kommer til ressourceforbrug. I Danmark bruger vi således 0,077 % af vores BNP på beredskab, og det er mindre end alle andre lande i EU samt Norge, Island og Schweiz:

Kilde: Eurostat

KL's 5-punktsplan:

Sådan skal vi styrke det danske beredskab

Hvis det danske beredskab skal være rustet til at fremtidens (ændrede) trusler og beskytte danskerne, når kriserne rammer, er status quo ikke godt nok.

Der er behov for, at regeringen og Folketinget tager ansvar for at styrke beredskabet i Danmark markant. Det bør være

prioriteringen i det kommende beredskabsforlig. Det sker ikke alene ved at sende flere ressourcer til den statslige styrelse, men ved at prioritere at styrke det kommunale beredskab tæt på borgerne og kriserne.

KL finder, at det kommunale beredskab skal styrkes på mindst fem fronter:

①

Investér i nyt og opdateret materiel

De nye opgaver og udfordringer, de kommunale beredskaber skal håndtere, kræver nyt og opdateret materiel. Opgraderingen skal ske over en bred kam og med udgangspunkt i de lokale behov. Det kan bl.a. omfatte højkapacitetspumper, der gør beredskabet i stand til hurtigere at pumpe vand væk fra oversvømmede områder, eller specialudstyr til slukning af brande i de batterier, der bruges i alt fra biler til store energianlæg.

②

Flere øvelser og mere planlægning på tværs

For at det samlede danske beredskab bliver rustet til at håndtere større hændelser – både enkeltstående og flere komplekse hændelser samtidig – er det afgørende, at der bliver planlagt og gennemført langt flere øvelser. Det gælder ikke mindst på tværs af sektorene.

Samtidig er der også brug for at styrke planlægningen og koordineringen på tværs af sektorerne i beredskabet, ligesom det bør være helt klart, hvem der har ansvaret i hvilke situationer.

③

Styrk uddannelse, efteruddannelse og rekruttering

Der er behov for et grundlæggende og generelt kompetenceløft i beredskaberne, hvis man skal have den rette viden og de rette kompetencer til at løse de mange nye opgaver, de kommunale beredskaber står overfor. Det kræver bl.a. mere undervisning i krisestyring, flere fagkompetencer til sagsbehandling og en omlægning af den fuldtids-/deltidsmodel, der indtil nu har defineret de kommunale beredskaber, så en større andel af de kommunale beredskaber består af fastansatte.

④

Kommunerne skal være en del af det danske cyberforsvar

Lige nu er det ikke regeringens plan. Regeringen ønsker ikke at inddrage beskyttelsen af den digitale infrastruktur, der er tættest på danskerne – her overlades kommunerne til sig selv. Det er en farlig kurs. Vi risikerer, at kommunerne bliver hackernes bagdør ind i det offentlige Danmark. Det er ikke kun kommunernes og de offentlige it-systemer, der er i fare – vi øger også risikoen for alvorlige hændelser for borgerne.

Derfor bør kommunerne indgå som en del af det danske cyberforsvar og have samme muligheder som resten af det offentlige Danmark for at beskytte sig selv og danskerne mod cybertrusler. Kommunerne skal stilles samme krav om basal sikkerhed og have samme varsler, så de ikke stilles ringere. Det bedste sted at starte er at implementere EU's nye cybersikkerhedsdirektiv, NIS2, så det også gælder kommunerne.

⑤

Lav analyser af fremtidens behov – og gør det hurtigt

Ét er, at der er brug for store investeringer i beredskabet nu og her. Men det er samtidig vigtigt, at vi sikrer, at ressourcerne også bruges bedst muligt. Derfor bør Ministeriet for samfundssikkerhed og beredskab hurtigst muligt – og i dialog med KL og områdets øvrige aktører – udarbejde analyser af, hvad det danske beredskab fremover skal kunne håndtere af hændelser, og hvilke krav det stiller til materiel, kompetencer, øvelser, samarbejde og selvfølgelig ressourcer.